

Maksymilian Kuśka

Pochodzenie pacjentów przyjętych do szpitala bonifratrów w Cieszynie w jubileuszowym roku 1900

Hereditas Monasteriorum 2, 109

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pochodzenie pacjentów przyjętych do szpitala bonifratrów w Cieszynie w jubileuszowym roku 1900

Dzieje zakonu braci miłosiernych w Europie Środkowej liczą już cztery stulecia. Bez wątpienia ma on spory wkład w historię wszystkich ziem, na których bracia założyli swoje domy i szpitale. Niestety jego dzieje pozostają w dużym stopniu niezbadane, a wartość wydawnictw poruszających tę tematykę częstokroć jest w poważnym stopniu ograniczona ze względu na konsekwentne powielanie błędów i wypaczeń zawartych w publikacjach sprzed kilku dziesięcioleci, co bez wątpienia jest efektem braku styczności z materiałem źródłowym.

Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie małego fragmentu dziejów cieszyńskiego dzieła bonifratrów w przełomowym jego okresie, kiedy szpital osiągnął szczyt swojego rozwoju, z uwagi zaś na dynamiczny rozwój przemysłu w Księstwie Cieszyńskim z usług medycznych świadczonych przez braci korzystali robotnicy przybyli do pracy w śląskich hutach i kopalniach z najdalszych zakątków habsburskiej monarchii, a nawet spoza jej granic. Powstanie artykułu było możliwe dzięki zachowanemu w komplecie materiałowi źródłowemu. Wszystkie przytoczone pozycje źródłowe znajdują się w zasobie Archiwum i Biblioteki OO. Bonifratrów w Cieszynie. Zostały oznaczone sygnaturami rozpoczynającymi się od skrótu AKB Cieszyn oraz kolejnymi wartościami liczbowymi¹.

Działania podjęte przez św. Jana Bożego na południu Półwyspu Iberyjskiego na przełomie lat 30 i 40. XVI w.², a następnie oficjalne zatwierdzenie zakonu bonifratrów przez papieża Piusa V w 1571 r. przyczyniły się do szybkiego wzrostu poziomu opieki zdrowotnej wszędzie tam, gdzie zakon zakładał swoje klasztory, szpitale i apteki. U schyłku XVI w. tylko na terenie Italii było aż 28 klasztorów braci miłosiernych³, a w niedługim czasie bonifratrzy stali się na południu Europy pod względem liczebności drugim (po franciszkanach) zakonem.

Pozytywne echa ich działalności w szybkim tempie zaczęły docierać na północ od Alp. W roku 1605 ówczesny wolny pan, późniejszy książę Karol I Liechtenstein przekaza-

1 *Inwentarz archiwum konwentu bonifratrów w Cieszynie*, oprac. M. KUŚKA, J. MARECKI (Monumenta Historica Fratrorum Misericordiarum Tessinensis, 3), Cieszyn 2012.

2 M. M. ŁOBOZEK, *Krótki rys duchowości św. Jana Bożego*, Cieszyn 1996, s. 16–17.

3 H. POLEDNIK, *Die Barmherzigen Brüder in Österreich 1918–1977*, Wien 1977, s. 13.